

27. listopada 2017. broj 120

KU ZI S2!

LIST ZA MLADU

ART: Melinda Šečić

4

STAJALIŠTE:

KUDA IDEŠ MODO?

6

BRUCOŠI:

PRVI DANI
U NOVOM GRADU

8-9

REPORTAŽA:

PARGA

20

GLAZBA:

MORT

2

FOTO MJESECA

Ekskurzija u Italiju

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Maja Štetaković,

Ivan Čavrgov, Nevena Balažević,

Donna Diana Prčić, Ivan Benčik

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Antonija Dević, Vedran Jegić

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje i
odnose s vjerskim zajednicama

KNJIGA

»Ostati ravnodušan prema knjizi, znači lakomisljeno osiromašiti svoj život«, izrekao je svojevremeno nobelovac Ivo Andrić. Listopad je mjesec knjige, mjesec u kojem bismo se trebali barem malo više posvetiti čitanju, to samo čovjeku jedinstvenom privilegiju među svim živim vrstama našeg planeta.

Naravno, odmah će uslijediti pojedini komentari nečitatelja i nečitateljica kako se ionako već dovoljno čita obvezna školska »materija« i lektira. I da svakodnevne obveze to jednostavno ne dozvoljavaju.

Ali, dragi moji, to jednostavno nije točno. Odložite malo svoje mobitele na stranu, primjerice tijekom vožnje gradskim ili izvangradskim prijevozom (kako već tko putuje do škole ili faksa) i umjesto tipkanja po zaslonu pročitajte koju stranicu neke knjige. I umjesto bezbrojnih »važnih«, »manje važnih« i najčešće posve nevažnih poruka, bjesomučnog krstarenja društvenim mrežama, o dugim razgovorima tek da bi se razgovaralo da i ne govorimo, pustite svoj mozak na najbolju moguću mentalnu ispašu. Baš tako, najprostije rečeno.

Davno je, kaže mi tata, na MTV-u mjesecima išao slogan »Books feed your head« (knjige hrane tvoju glavu), potičući mlade da nikako ne zapuste čitanje. A bila su to tek pionirska vremena nadolazeće digitalne ere. Danas, kada smo već duboko zagazili u 21. vijek i vrijeme kada su računala i njihove raznovrsne tehnike postale neizostavni dio naše svakodnevice, tiskana knjiga polagano (ili ubrzano) gubi bitku sa zaslonima mobitela, ipoda, tableta, lap-topova...

I to je, što se tiče novih generacija potpuno O. K. No problem. Ali problem nije u modu, nego u nečitanju. Ok, ako ne želite više papir, imate e-books. Sada su vam dostupne milijunske verzije digitaliziranih knjiga i do njih možete vrlo lako i jeftino doći.

Dajte šansu knjigama – dajte šansu sebi. Nemojte dozvoliti da vam se život osiromaši. Poslušajte mudre riječi velikih pisaca. Konačno, listopad i studeni su mjeseci dva najveća sajma knjiga na ovim prostorima pa eto praktičnog savjeta i ideje za lijep, nadasve koristan izlet uz dobar provod. Magija knjige već će učiniti svoje.

Donna Diana Prčić

3

UVODNIK

Kuda ideš

MODO?

Svatko je slobodan toliko da napravi odluku, no osoba ne može imati punu slobodu: postoje mjesta koja imaju svoja pravila. Na primjer, na nekim mjestima je zabranjeno pušiti, neka mjesta imaju svoj kodeks oblačenja. Pa opet, pored svega toga, danas je izgleda moderno rušiti norme, stalno biti na nekom rubu ili jednostavno – pomjerati granice. Što je super ako pričamo o ljudskim postignućima: u fizici smo nedavno bili svjedoci otkrivanja gravitacijskih valova, uistinu velikog otkrića (iako smo zbog teorije pretpostavljali da postoje, sad je i uočen te je njihovo postojanje dokazano). Super je kad su u pitanju lijekovi za neke bolesti (dok god je humano). Međutim, nije svako pomjeranje granica dobro, naprotiv, štetno je za društvo i ne treba se pratiti.

4

Spiderman i djeca

Krenimo od banalnog. Ovog ljeta izašao je novi film o Spidermanu. Osobno, čitam stripove i pratim tu scenu dosta dugo, ta je kultura stripova skoro svuda bila i prije. No, kako je *Marvel* krenuo izbacivati filmove, a *DC Comics* svoje serije, oni sada apsolutno drže scenu u popularnoj kulturi: majice sa strip junacima nose svi živi (pitanje je kad će ih krenuti sahranjivati u Batman majici) i oni koji znaju tko su i što su ti karakteri i oni koji ne znaju. Bio sam i sam nekoliko puta taj koji je pitao one koji su tog trenutka nosili Batman majicu, znaju li kako se on zove u stripu kada ne nosi odijelo... nisu znali. No, vratimo se na film: Spiderman je vjerojatno omiljeni superheroj velikom broju djece zbog svojega karaktera i dobi. U jednoj sceni Parkerov (politički korektan) pomoćnik, nakon što je u školskoj dvorani za informatiku završio neko hakiranje kako bi mu pomogao, u prostoriju ulazi nastavnica i pita ga što radi tamo (jer se za to vrijeme u dvorani za tjelesno odvijala njihova matura) na što on, kako bi se izvukao(?) odgovara: »Gledam porniće.« Roditelji vode djecu na taj film. Ja znam da bih odveo svoje dijete, jer ipak je to Spiderman. Zamislite djecu od 8 do 15 godina koji će radoznalo pitati se što je to, da ne govorimo o oni-

ma u pubertetu. Oni koji imaju internet i navikli su pretraživati vrlo vjerojatno će i sami potražiti o čemu se radi – posebno nakon što u dvorani ovi malo stariji prasnu u smijeh. Njegova druga (politički korektna) prijateljica u svojih 5 minuta debitiranja na platnu govori kako će umjesto druženja sa svojim vršnjacima, s obzirom na to da već idu u Washington DC, radije otići na politički prosvjed (a svi znamo oko čega i za što prosvjeduju mladi nezaposleni studenti i oni koji su studij završili s diplomom umjetničke škole), a pri obilasku, kada cijela grupa ide posjetiti poznati Obeliks, ona odbija pod izlikom kako ne želi sudjelovati u tom obilasku jer su ga gradili robovi. Njihov profesor je tipični profesor u američkoj javnoj školi, koji nema svoj stav, niti ga smije imati, jer tako može uvrijediti nekog te mu otkaz ne gine, te se klanja njenim stavovima. Dakle, što legalizacija pornografije, koja uništava zdrav pogled na sve tradicionalne vrijednosti radi u filmu za djecu?

Upitni trendovi

Možemo li se kada pročitamo ovaj primjer uopće onda začuditi zašto djeca i mladi, počevši već od dobe osnovnih škola (viđeno u Splitu), nose doslovno mini suknjice na ulici, uske tajice i traperice i danas izrazito moderne prozirne majice i haljine? Gdje je nestao moral te djece, mladih kao i njihovih roditelja? Gdje je utekla čednost i skromnost u oblačenju ili jednostavnije govoreći: pristojnost?

Pod izlikom mode, muška odjeća se prebacuje na žene, a ženska se odjeća pokušava uvući u mušku svakodnevnicu: gledati modu na nekom modnom kanalu je nešto čemu ćemo se čuditi i zgražati sve dok takav jedan kanal postoji. U javnim ustanovama se zaobilaze norme tako što se kroz modu provlače traperice s iskidanim koljenima i majice s otvorenim ramenima – što je ono što je pristojno pokriti. Molim vas, izbjegavajte takvu modu: sačuvajte svoje dostojanstvo i ne sablažnjavajte (ne dovodite ih u stanje grijehnih misli) druge provokativnim odijevanjem.

Ivan Čavrgov

Učinimo ZEMLJU ljepšim mjestom ZA ŽIVOT!

Velika mi je čast pisati o ovome te se nadam da će i vas inspirirati da i vi postanete dio ovog svjetskog projekta, da načinimo planet na kojem živimo ljepšim mjestom. Zvuči pomalo kliše? Znam, ali ponekada je upravo taj kliše neophodan kako bi zaista opisao određene pojedinosti s kojima se susrećemo. Riječ je o svjetskom, neprofitabilnom projektu koji pripada svima a opet nikome službeno – #HashtagOurStories, koji je dostupan na sajtu: www.hashtagourstories.com, kao i na istoimenom Facebook, Instagram, Twitter i Snapchat profilu.

Sve je počelo kada je **Yusuf Omar**, tadašnji novinar britanskog CNN-a dao otkaz uslijed nepostojanja transparentnosti informacija koje je on smatrao neizostavnim. Yusuf je tako odlučio započeti svjetsku turneju zajedno sa svojim projektom #HashtagOurStories. Projekt za cilj ima okupljanje što većeg broja ljudi, te na taj način stvaranje mobilne zajednice otvorenog tipa u koju je ulazna karta svakog pojedinca učiniti barem jedno dobro djelo. Pitate se kako ili pak zašto? Vrlo je jednostavno...

Djelajte i snimajte

Svi smo svjesni da stanje na planetu Zemlji nije idealno, da su masovno prisutni problemi gladi, rata, nasilja, ekologije itd. Međutim, ljudi često zaboravljaju da većina može napraviti ogromne promjene, a da ta većina počinje upravo od nas samih. Okruženi smo problemima, no ideja je da mi uradimo nešto po tom pitanju. Evo primjera: u vašoj okolini postoji problem s velikim količinama otpada – uradite nešto po tom pitanju. Organizirajte ljude iz kvarta u akciju, zakažite dan saklupljanja otpada, zatražite od nadležnih dodatne kontejnere, možda i sami kupite neki kontejner, nalijepite porukice stanarima o ekološki svjesnom odlaganju smeća ili sl. Osmislite i djelajte!

Ok, vjerojatno ćete reći kako ste do sada imali prilike vidjeti nekolicinu ovakih projekata i akcija, međutim, po čemu se ova priča razlikuje? Osim djelanja, nalaženja rješenja, u ovoj priči se djela na još jedan način. Način koji je dosljedan vremenu u kom živimo, tehnološkoj dobi. Akcije koje se provode bilježe se mobitelima. Uključite kameru i sve to

snimate, kranje amaterski. Nije vam potreban nikakav tim niti bilo što tome slično. Važno je ukazati na problem i posnimiti delanje. Nakon obavljene akcije te snimljenog materijala, ukoliko znate montirati, a ukoliko to ne znate, sve što trebate napraviti jest poslati materijal ekipi projekta #HashtagOurStories, te će oni montirati vašu priču.

Društvene mreže

Nakon toga slijedi korištenje potencijala društvenih mreža na kojima svi toliko provodimo vrijeme. Slijedi *shareovanje*. Dijeljenje onoga što ste napravili. Amaterska snimka nije problem: poanta jest da se dočara autentični duh akcije i da primjer kako se lako može napraviti nešto lijepo, kako je ključ u

nama. Dakle, pustite ono svakodnevno nekolikosatno *scrollovanje* po društvenim mrežama, dajte napravite nešto cool i korisno.

Kako se sve priče nalaze pod istim *hashtagom*, te su pod istom riječju pretražive, možemo tako međusobno svi, širom svijeta djeliti idejna rješenja pojedinog problema. Da pojasnim. Možda će se netko na drugom kraju svijeta pronaći s istim problemom otpada, te će snimiti svoju priču o tome, a vi ćete pogledati i preuzeti njihovo iskustvo.

Od prije mjesec dana postala sam ponosna članica ovog projekta i iz osobnog iskustva govorim koliko je divno biti dio ovako nečega. Velikog i inspirativnog. Ovim putem pozivam i vas da se priključite. Ukoliko imate priču, ili možda nemate ali biste željeli biti dio projekta, osjećajte se slobodnim kontaktirati me na mail: parcetic.aom@gmail.com.

Ana Parčetić

PRVI DANI U NOVOM GRADU

Selidba u novi grad nikada nije laka. Uvijek je puna stresa i poteškoća. Na žalost, početak samostalnog života daleko od roditeljskog gnijezda i početak fakulteta nikako nisu olakšavajuće okolnosti. Nakon onih stresova mature, oproštaja od razreda i profesora s kojim smo dijelili klupe prethodne četiri godine, prijemnog ispita, upisa na fakultet i brda nove papirologije čak nam ni taj čuveni najduži ljetni razred nije mogao pomoći da se oporavimo i prikupimo malo snage za novi krug izazova potrage za stanom, pakiranjem, oproštajem od obitelji i prijatelja i selidbom, ŠV obrascima, novom papirologijom, novim okruženjem i novim ljudima oko nas. Drago mi je što ti mogu prenijeti moje osobne dojmove i optimistično ti poručiti: »Daj, još samo malo pa će i najgore proći!«. U biti, prva dva tjedna u novom gradu i na fakultetu su najgora. Evo, ovaj tekst pišem u zadnjim trenucima roka za slanje uredniku (kako već tipično studentski, zar ne?) i to nakon što sam zašao u treći tjedan stanovanja u novom gradu pa se osjećam slobodnim dijeliti svoje iskustvo u nadi da će biti

od koristi svima onima koji (ne)će biti podjednako pogubljeni kao i ja. No počnimo:

Novi smještaj

Ne mogu opisati kakav je bio osjećaj davati prvu najamninu, uzeti ključeve od stana u ruke i ostati u njemu sam. Živjeti sam, prvi puta u 19 godina života. Kakav je to osjećaj! Prvu večer sam prespavao u svom novom stanu na propalom kauču, potpuno odjeven pokrivajući se prostirkom za fotelju jer sam bio dovoljno mudar da ponesem samo odjeću za sutradan, četkicu za zube, spužvu i sredstvo za čišćenje kupaone. Nekako sam se stihijski spakirao samo da bih otišao za Beograd i preuzeo ključeve stana. Da bih umirio vječito usplahirenu mamu, slagao sam je da ću prespavati kod prijatelja na kauču. U retroperspektivi shvaćam koliko je to bilo suludo uzevši u obzir da sam doista i mogao prespavati kod prijatelja u civiliziranim uvjetima. Sutradan ujutro sam se probudio s mučninom, smrznut i bolnog vrata od neudobnog kauča, no sretan. Sretan

jer sam službeno ušao u novo ogromno poglavlje života. Doduše, prolazilo mi je kroz misli kakvo li će poglavlje biti ako korice izgledaju ovako. No hajde, valjda (nadam se) ima nečega u onome da knjigu ne treba suditi po koricama. Imao sam sreću da su mi tu večer došli roditelji sa skoro svim stvarima koje sam posjedovao. Tako mi je taj prvi dan prošao u mukotrpnom spremanju stana, kupovini stvarčica za stan i pravljenju razmještaja u mom novom prostoru. Najljepši je osjećaj bio baciti se u novi krevet na kraju tako pakleno napornog dana, znajući što sve stoji iza mene. Tu večer sam osjećao, prvi puta u dugo vremena, da će sutra doista biti bolje. Možda ne i bolje, ali uzbudljivo zasigurno, ali zapravo, nije me ni bilo briga.

Pomoć starijih kolega

Sutradan mi je došla prijateljica Krinka (Nebesa joj bila naklonjena!) pomoći mi s dovršavanjem ribanja stana. Ne mogu vam ni opisati koliko je važno da i vi nađete svoju Krinku. Krinka vam je tek starija prijateljica koja vam je pomagala u svoj onoj zbruci prijemnog ispita, koja vam je tijekom ljeta slala savjete kako preživjeti zbunjujuće formule i prve dane faksa, Krinka je ona koja će vas snažno zagrliti kada vam to doista treba u najtežim trenucima a da joj vi to nećete ni morati reći, ona će vam prva doći u novi stan pomoći ribati ga a da je niste ni morali pitati. Nađite ju, trebat će vam. Doista.

Prvi dan faksa

Prvi dan fakulteta je jedan od najstrašnijih dana. Oni najentuzijastičniji se naguraju u amfiteatar fakulteta slušati jedne-te-iste govore svake godine koje drže ljudi koje po svojoj prilici nećete ni vidjeti do podjele diploma, dok više od polovice ostane vani jer ne mogu svi stati unutra. Tipično za mene, zakasnio sam te sam ostao vani, pokraj prozora amfiteatra gledajući neka poznata lica iz Subotice i s prijemnog ispita. Tako stojeći sam i uplašen, razmišljajući o najgorim mogućim ishodima imao sam neopisivu sreću da mi priđe jedna djevojka koja je mene prepoznala s prijemnoga i počela me ispitivati o tome što je sljedeće od obveza za taj dan. Dok sam čekao ispred nove učionice tajnika odjela da dođe i održi nam uvodnu riječ, slučajno sam primijetio dvije djevojke u grupici kako mi se osmjehuju. Možda se nisu ni osmježivale meni, no to mi sada već doista nije ni važno. Ušli smo u učionicu i sjeli skupa: nepoznata djevojka kojoj sam bio poznat i dvije nove prijateljice. Osjećam da ćemo isto tako sjediti još naredne četiri godine i na ispraćaju apsolenata. Nakon Krinke, one su druga najbolja stvar koja mi se dogodila u novom gradu. Zbog njih, svi ŠV obrasci, skripte, kopirnice i predavanja i nisu toliko strašni. Ma nisu uopće.

Nađite i vi svoju novu ekipu, doista će vam trebati. Znam što vam govorim, ipak sam ja sad već stručnjak.

Pavle Menalo

Studentski kutak

7

U SUSRET NOVIH PUTEVIMA

Nikada neću zaboraviti taj jesenski odlazak dana, koji pustoši srce, ruši barijere lijepih emocija. Rastanak od života pod okriljem sigurnosti i mirisa porodičnog života, a zatim uplovljavanje u nepoznate predjele plavih laguna.

Stran, strašan, nerazuman, odricajući i drugačiji početak. Život koji podrazumijeva istraživanje mogućnosti, ograničenja, dubine osjećanja i ciljeva koji će ohrabrivati razlog za nastavak dalje.

Teško je sakriti tužan osmijeh, koji je svjestan da malo po malo postaješ gost u svojoj kući, odakle su se otvorili novi putevi.

Vrijeme prolazi, a novi život se utapa u svakodnevnu rutinu koju pokreće studentski cilj. Rađaju se nova prijateljstva, znanja, muke i iskušenja, kao i samostalnost. Proživljava se vrijeme u kojem prosto shvatiš da je onaj pravi i surovi život počeo. Međutim, dolazi se do saznanja da on ne mora biti surov,

samo ako ga preokrenemo u svoju korist. Važna poruka jest da što god radili, potrebna je ljubav. Ljubav pruža inspiraciju. Ljubav daje snagu. Ljubav donosi prave rezultate.

Postao sam student. Sada se moje etape usmjeravaju ka književnosti. To su moji putevi mira. Naizgled, nespretno koračam kroz trnje, gubeći s vremena na vrijeme uvid u božansku sliku. Kada prava i iskrena vjera nastupi, ne postoji prepreka. To je jedan od ključeva za naprijed.

Svaki čovjek nosi svoj teret i zapravo je baš to milost svevišnje sile. To nam otvara vidike i primorava nas prihvatiti svaki problem i gubitak, a zatim pronaći rješenje. Nismo sami, samo jesmo li toga svjesni? »Sret-ni smo samo onda kada od sutrašnjeg dana ništa ne tražimo, a od današnjega sa zahvalnošću primamo ono što nam nosi.«, riječi su Hermanna Hessea.

Vedran Peić

Šareni mediteranski kutak

Na početku ljeta sam znala da me čeka nekoliko napornih mjeseci i uvijek sam se tješila planom da ću na kraju svega toga sebe nagraditi putovanjem. Spletom okolnosti, taj plan je izmijenjen, iako su »naporni mjeseci« prošli veoma uspješno. I kada sam se stvarno najmanje nadala, izdogađale su se neke slučajnosti zbog kojih je do mene doprlo pitanje – »Hoćeš li sa mnom u Pargu?«.

Priznajem, razmišljala sam se. Bio je kraj sezone, a ja sam u svojoj glavi već pomalo odustala od plana s putovanjem. Ipak, nakon nekoliko dobrih prijateljskih savjeta shvatila sam da mi to zaista treba, da sam zaslužila, a valjda i svo to »zašto« ima i svoje »zato«, pa tako i ta slučajna ponuda.

Odbrojanje do puta

»Posljednji tjedan rujna je naše vrijeme«, govorila mi je često prijateljica, a kasnije suputnica u Pargi. Imala je čak i onu zanimljivu aplikaciju koja odbrojava dane do određenog datuma, ovog puta našeg polaska. Ja sam pritom svaki dan provjeravala kakvo će biti vrijeme, iako sam znala da ništa od toga ne mora biti točno.

Stiže mi screenshot fotografije »Još 1 dan do putovanja« i shvaćam da je vrijeme za spremanje. Brže bih to shvatila vjerojatno da sam znala da ima »još nekoliko sati do putovanja« pošto smo mi, svojom greškom, a i greškom agencije, računali polazak dan kasnije. Kada nam je agencija poslijepodne saopćila da krećemo ujutru, a ne prekosutra nastala je mala zbrka koju ću ovog puta preskočiti. Najvažnije od svega ovoga je da smo krenule.

Ulazak u grad

Putovale smo iz Subotice, preko Beograda. Busom. Do Parge nam je ukupno trebalo čak 22 sata

s poprilično velikim pauzama, ali ne bunim se, jer sam uglavnom skoro sve vrijeme prespavala. Stigli smo u Pargu.

I dok sam čitala: »Parga je danas najpoznatije ljetovalište na obali Epira. Ima dugu povijest i pod utjecajem je arhitekture Jonskih otoka«, u razmišljanju me prekida čovjek iz turističke organizacije koji govori da su došli momci po naše stvari. Inače, stali smo pokraj autoceste, jer nijedan autobus ne može ući u Pargu. Iz tih razloga došli su po nas Grci koji su kamionima odnijeli naše stvari do apartmana, a kasnije i nas. Bio je to i zanimljiv početak.

Divna i romantična

Parga kao mjesto za odmor i kao ljetovalište je zaista odličan izbor. Njezina ljepota se ističe u egzotičnim plažama, zelenilu prirode i šarenilu raznoraznih kućica i turističkih objekata i lokala. Divna i romantična je i danju i noću. Kućice uz obalu mora, u sada već raznoraznim bojama, pomalo podsjećaju na Italiju i u više navrata bi to svaki turist i pomislio. Naglasila sam raznorazne boje, jer nam je turistički vodič objašnjavao kako su prije za kućice zakonom bile zabranjene bilo koje boje, osim žute i crvene. Sada je to već drugačije, ali skučenost tih kućica daje dojam nekog veselog, ugodnog i slatkog mjesta u kojem se nekako moraš osjećati dobro. U centru se nalazi veliko sidro koje je odredište silnih dogovora i nalaženja, a uz to naravno i fotkanja. Ovo mjesto mediteranskog šmeka ima raznorazne krivudave, grbave ulice, pune ljudi i prodavača koji nude svoje suvenire, odjeću, obuću ili gastronomske usluge. Za razliku od mnogih zemalja, u Pargi na ulici uglavnom stoje i zovu goste na jelo ili piće – muškarci. Ne znam po čemu su često i bez ijedne riječi uvidjeli da smo iz Srbije pa bi nam se odmah obraćali s ljubaznim i preglasnim »Zdravo«. Da ne zaboravim na staru

venecijansku tvrđavu s koje se pruža veličanstven pogled na cijelu Pargu i more.

Plaže

U Pargi ima više stvarno fantastičnih plaža. U samom gradu nalaze se dvije plaže: Krioneri i Piso Krioneri. Prva je glavna gradska plaža, uvijek puna, po meni možda najobičnija, ali s druge strane ima nešto što nijedna druga nema, a to je otočić do kojeg se mora doplivati nekih 200 metara, a na kojem se nalazi grčka crkvice, putići, drveće i masline. Druge plaža, Piso Krioneri, se nalazi nedaleko od prve i izgleda kao manja kamenita plaža u uvali. Meni omiljena i najljepša je plaža Valtos. Egzotična pjeskovita plaža, sa savršeno bistrom i magično plavom bojom, dugačka nekoliko kilometara. Zbog brdovitih uličica i putova malo teže se stiže do Valtosa, ali barem se iz Parge vratiš u dobroj formi zbog čega ljudima koji ne vole šetati i penjati se ne preporučujem ovdje ljetovati.

Domaćini/Grci

Gazde našeg apartmana su bili zanimljivi ljudi, starijeg doba, koji znaju po koju englesku riječ. Zbog toga se naša komunikacija uglavnom svela na »Hello« i »Bye«, ali osmjeh iliti poneki čudni pogled nije skoro nikad izostao. Dok prolaziš kroz centar i kroz raznorazne uličice, konstantno se smeškaju i zovu te da probaš ili kupiš nešto kod njih. Uglavnom su simpatični, ali ponekad to umije i dosaditi.

Grci su dobri domaćini, slični ljudima iz naše zemlje. Druželjubivi su, ljubazni, komunikativni, kulturni i glasni. U nekim situacijama pomisliš da se svađaju, ali onda shvatiš da oni tako samo razgovaraju.

Lokali i hrana

Mislim da je bitno spomenuti mnogobrojne restorane, kafiće i prodavaonice. Duž uređene šetnice luke vrvi od uređenih restorana, od onih staromodnijih, s čaršavima na kocke do onih modernih s raznoraznim svjećicama i lampama. Ljubazni Grci se osmjehuju i zovu da okusimo njihove specijalitete koje možemo vidjeti na njihovom istaknutom meniju na ulici, dok miris hrane dopire sa svih strana. Hrana im je preukusna i pomalo skupa. Giros, »njihova« baklava, kolači, salate, mesni specijaliteti, ribe... da ne nabrajam. Posljednji dan smo rezervirale za doručak u preporučenoj *Green Bakery*, gdje smo se odlučile na par dobrih peciva i čuvenu, kako piše, »grčku kavu«. Ne znam što smo očekivale, ali to je turska zaslađena kava. Ne bih voljela da ovo neki Grk čita.

O Pargi bi se moglo još pisati, jer je svaki kutak tog mjesta poseban na svoj način. Svoj mediteranski šmek kao da je zaključala u kutiji prepunoj dobrih, ugodnih ljudi, ogromnih maslinjaka, egzotičnih plaža, preslatkih brodića i raznovrsnih lokala. Topla preporuka za sljedeće ljeto kada će Parga, vjerujem, biti još turistički atraktivnija.

Kristina Ivković Ivandekić

Folklor ili način života

Gdje god da putujete u svijetu, danas je u većini zemalja gotovo nemoguće vidjeti građane kako svakodnevno nose narodnu nošnju ili dijelove odjeće koji simboliziraju naslijeđe jedne narodnosti i elemente kulture jednog naroda. Tako je naravno u Zapadnoj hemisferi, ali je slično i u konzervativnijim zemljama Istoka i Juga. Živimo u vremenu u kojem se moda i trendovi brzo šire i malo-pomalo sve se više odijevamo na isti način te je po odjeći teško reći tko je otkud, što ima i svoje pozitivne strane. Tu se ustvari više radi o sramoti ili nelagodi nošenja nečega što predstavlja doba naših predaka nego o želji da budemo »in«.

Danas su i kod nas samo narodni festivali i folklor-na događanja mjesta gdje je »primjereno« nositi gunj, šešir, dugu višeslojnu suknju s motivima, dok se nakon što ušuti i posljednja tamburica to sve brzo skida i oblače se traperice, dukserica i tenisice. Svakako da se vremena ne mogu vratiti niti bi se trebala vratiti na staro. No, treba li to vrijediti baš i za odjeću koja jednostavno služi za pokrivanje dijelova tijela ili da nas grije, kao i kako bismo izgledali dobro a samim tim i osjećali se dobro?

Zemlje narodne nošnje

10

Možda je jedan od glavnih razloga toga upravo činjenica da se narodna nošnja vezuje za konzervativne kulture i strogi patrijarhalizam, jer je to u manjoj ili većoj mjeri nekada bila karakteristika svih zemalja i kultura svijeta. Danas živimo u slobodnijem svijetu i općenito govoreći razvijena društva promoviraju ljudska prava i jednake mogućnosti za sve ljude, bez obzira na narodnost, spol ili religiju. Ako pogledamo države koje propisuju *dress code* koji oslikava tradiciju doći ćemo do zaključka da su to zemlje gdje su slobode govora i ponašanja vrlo ograničene, gdje se ne smije proturječiti ili razlikovati od *mainstreama* u danoj zemlji. Takva podneblja daju negativnu konotaciju svemu što je tradicionalno. Uzmimo za primjer Saudijsku Arabiju, koja nije siromašna zemlja, niti zaostaje za zapadnim svijetom, ali gdje žene nemaju jednaka prava, gdje se vrši cenzura u skladu sa šerijatskim zakonima i gdje su svi njeni stanovnici obvezni pokriveni se skroz. Žene se pak svojim hikabom pokrivaju više od muškaraca, s obzirom na to da ono pokriva i lice, dok muškarci nose tzv. dishdash, dugu bijelu haljinu, u kombinaciji s crveno-bijelim pokrivalom na glavi. Takva je otprilike situacija i u državama poput Afganistana, Omana, Egipta i Irana gdje se

možda nužno ne nosi tradicionalna odjeća uvijek, ali je za žene propisano nositi maramu tradicionalnih boja i motiva, a muškarci obično nose turban ili neku drugu tradicionalnu kapu. U Indiji žene nose sari haljine, a muškarci kurta komplet. U Senegalu je popularna tzv. dashiki nošnja za oba spola. Dashiki majica je tipična afrička odjeća koja dolazi u ra-

znim bojama. Osim u Africi, svoje mjesto i ogroman značaj našla je tijekom sedamdesetih i u Harlemu, New York, gdje se i danas, mada ne u tolikoj mjeri i uglavnom kod starije populacije, može zamijetiti.

Natrag u pedesete

Jedna zemlja koja ne drži toliko više do svoje narodne nošnje u svakodnevnoj uporabi ali zato drži sjećanje na jedno svoje historijski a vrlo specifično razdoblje, jest Albanija. Vrijeme komunističkog režima ostavilo je duboki trag u albanskom društvu, što je sasvim razumljivo s obzirom na to da je narod živio u potpunoj izolaciji 46 godina. Tu se i danas mogu vidjeti ljudi od preko 70 godina u klasičnom sivom, crnom ili bež odijelu s prslukom ispod i kravatom iste boje oko vrata, kao i šeširom na glavi. Ovi prizori, koji podsjećaju pomalo na scene iz *Kuma* (mirne scene, u kojima se ne prijeto), poprilično su česti. U Albaniji se tradicionalne bijele kape (pljis, ćelješe ili keče) ne nose toliko kao na Kosovu, pogotovo ne u urbanim sredinama, ali je tu retro kultura da, ironično, razbije monotoniju svakodnevnice.

Tomislav Perušić

Tucakluk Subotičana 18. stoljeća

Na turskom jeziku osoba koja prosi milostinju za otkup svojih bližnjih iz zarobljeništva zove se tutsak (doslovno zarobljenik), a sama radnja – tutsaklik (tucakluk). Dakle, prezime Tucak (-ov, -ović), koje se sreće i u bačkim Hrvatima, nema negativnu konotaciju, drugim riječima ne

Krajišnici 1762. godine (Ilustracija preuzeta iz: Richard Knötel, Uniformenkunde: Band IV #43. – Österreich-Ungarn. Grenz-Infanterie, 1862)

znači »onaj koji se bez ikakva konkretna cilja potuca (luta) po svijetu«. Naprotiv, ono je uspomena na podvig biblijskih razmjera: jer onaj tko ide od sela do sela, grada do grada, skupljajući milostinju za otkup svojih bližnjih, zaista podsjeća na *podvižnike* kakve srećemo u Svetom pismu.

U 2. izdanju *Rječnika Vuka Karadžića* pod odrednicom rob čitamo sljedeće: »Gdjekojijem su ljudima (tj. u ratu odvedenim u ropstvo) Turci osijecali otkup, pa ih na jemce ili zalogu puštali da prose i otkup da sastavljaju. Ovakovi je rob imao oko vrata gvozdenu halku s katancem pod grlom, i ponajviše se u narodu našem zove tucak. Poslije posljednjega mira [koji je sklopljen u Svištovu u Bugarskoj 4. kolovoza 1791. godine – primj. V. N.] između Nije-

maca i Turaka u Srbiju je dolazilo sila ovakijeh robova Grka iz Morije«.

Da tucakluk nije bio stran bunjevačkim Hrvatima u Bačkoj upućuje nekoliko dokumenata iz Povijesnog arhiva Subotica, od kojih ćemo izdvojiti dva.

Jedan, grubo datiran u 1740.-1741., odnosi se na ratne napore Subotičana u austrijsko-turskom ratu 1737. – 1739. Glasi ovako: »Malo posle vrimenta te iste godine [tj. 1737. – primj. V. N.] Szuboticza izdala pod Schabacz 17 katana i od nyi 5 poginulo, a 10 u Robstvo pallo, i Tuczakluk [podcrtao V. N.] na nyi metnut jest 5665 f[orin]ti a tu summu svu od sebe nisu mogli izdati, nego od Gerka Georgia Rusugli Varadinskogh na Interes uzelisu, a i sadmu duguju.« U prijevodu, grad nije ima novca platiti otkup, pa se zato zadužio kod grčkog trgovca iz Petrovaradina.

Drugi dokument, također iz Arhiva, pisan brzopisnom i teško čitljivom varijantom gotice (Kurrent) odnosi se na tucakluk izvjesnog **Pavla Skenderovića** iz Subotice. Naime, koncem veljače 1738. godine, u vrijeme pomenutog austrijsko-turskog rata 1737. – 1739., jedan izviđački odred Narodne milicije Potiske vojne krajine upao je u zasjedu na putu iz Šapca u Zvornik. Neki su tom prilikom izgubili život, a neki slobodu. Među ovim drugima istaknuo se pomenuti Pavao Skenderović iz Subotice. Njega su Turci pustili iz zarobljeništva, obvezavši ga da u roku od mjesec dana skupi otkupninu za svoje drugove. Vrativši se u Suboticu, upoznao je tadašnje vlasti sa situacijom. Vršitelj dužnosti zapovjednika segedinske tvrđave **Ferenc Fábri Mihály** izdao mu je putovnicu i preporuku na njemačkom jeziku od 26. ožujka 1738., u kojoj poziva sve milosrdne ljude (barmhertziegen Leüten) da za svoju »sirotu sabraču« (arme Mitbrüder) prilože »kršćansku milostinju« (ein Christliches Allmosen). Ishod ove akcije, usljed fragmentarnog stanja relevantnih izvora, može se samo naslutiti, ali ne i pouzdano ustvrditi.

Jedno je, međutim, izvjesno. A to je da stari Subotičani nisu ostali gluhi na patnje jedni drugih. Više puta su pokazali da im je ljudski život vredniji od novca. Da to bude jasno i njihovim potomcima, izdejstvovali su da u darovnu povelju iz 1779. godine – kojom je Subotica dobila status slobodnog kraljevskog grada i preimenovana u Maria Theresiopolis – uđe to da su za otkup svojih građana koji su dopali turskog ropstva izdvojili 16.000 forinti. Neka nam njihova nesebična djela služe na ponos.

Vladimir Nimčević

DUBIOZA KOLEKTIV

Najbolji albumi popularne glazbe:
New Order – Power Corruption & Lies
(1983.)

NASTAVAK

manchesterskog čuda

14

Većina grupa nikada ne prijeđe preko gubitka nekog od svojih članova. Napose ako je u pitanju frontmen. Nakon samoubojstva **Iana Curtisa**, koji je imao samo 24 godine i čija su poezija, duboki glas i hipnotizirajući plesni pokreti bili zaštitni glas grupe *Joy Division*, benda koji se nalazio pred svojom prvom američkom turnejom i koji je bio na rubu proboja u popularnije vode, činilo se da je priča o ovoj grupi završena. Međutim, **Bernard Sumner** gitarist i glazbena vodilja *Joy Divisiona*, **Peter Hook** basist jedinstvenog zvuka i bubnjar **Stephen Morris**, odlučili su se regrupirati, obrisati prašinu s instrumenata i pokušati nastaviti tamo gdje su stali. Tako kreće priča zvana *New Order*.

Njihov album prvijenac *Movement* izlazi 1981. i zvukom podsjeća više *Joy Divisionu*, a prvi singl s tog albuma *Ceremony* nastao je još za vrijeme starog benda uz originalni tekst Iana Curtisa. Vidi se da se bend još uvijek uhodavao, negdje između smjene za vokalnim dužnostima (Hook i Sumner) i uplivavanja novih glazbenih elemenata, uglavnom sintisajzera i elektronike, *New Order* su tražili svoj put. Na neki način može se reći da je *Power, Corruption & Lies* prvi pravi *New Order* album. Zanimljivo je napomenuti kako singlovi koji su prethodili novom albumu nisu pronašli svoje mjesto na njemu, a radi se o vjerojatno najpoznatijim pjesmama grupe – *Temptation* koja je novu slavu pronašla tijekom 90-ih nakon filma *Trainspotting*

Blue Monday čiji je uvodni beat postao referenca za elektroničku glazbu. Album otvara *Age Of Consent* i odmah postavlja visoke standarde. Prepoznatljiva melodična bass linija Petera Hooka, kiruški precizan ritam Morrisa sjajno uvode slušatelja u pjesmu o kompliciranoj ljubavnoj vezi kojoj se nazire kraj. Sumner pored njemu svojstvenog zvuka gitare, zvuči mnogo samouvjerenije u svoje vokalne sposobnosti nego na prethodnom albumu. *We All Stand* je mnogo smirenija i mračnijeg tona, pjesma iz koje se zaključuje da je osjećaj gubitka i svijest o smrti i dalje prisutna. Na *The Village* Sumner pjeva o ljubavnom zanosu i izgovara neke od najlepših stihova »Oh, our love is like the flowers /The rain and the sea and the hours«. Dalje se pojavljuju *5-8-6* i *Your Silent Face*, prva se čini srodna čuvenoj *Blue Monday* i najbolje predstavlja elektronski zvuk kome će se *New Order* ozbiljnije posvetiti u daljnjoj karijeri, dok *Your Silent Face* nekako predstavlja duboki naklon glazbi *Kraftwerka*. Na završnoj *Leave Me Alone* Sumner opisuje usamljenost i izolaciju koju osjeća, ali je i primjećuje i kod drugih ljudi: »On a thousand islands in the sea/I see a thousand people just like me«.

New Order su uspješno nastavili karijeru s još nekoliko kvalitetnih albuma do 1993. kako bi se ponovno okupili 1998. i ostali aktivni do danas. *Joy Division* su bili jedni od prvih bendova koji su stavili zvuk Manchester na glazbenu mapu svijeta, a može se reći kako su Sumner, Hook i Morris s *New Orderom* to mjesto učvrstili, skupa ostavljajući izuzetno dubok trag u povijesti popularne glazbe.

Ivan Benčik

Ante Evetović Miroljub (1862. – 1921.)

DOMOLJUB LIRSKE duše

Jedan od velikana bačkih Hrvata s kraja XIX. i početka XX. stoljeća je i **Ante Evetović Miroljub**. Ovaj je svećenik istovremeno bio i književnik, pjesnik, profesor filozofije, katehet i publicist, iznimno zaslužan za širenje domoljubnih ideja među Hrvatima u južnoj Ugarskoj.

Rođen je u Bačkom Aljmašu, a na krštenju je dobio ime Franjo. Kasnije, stupanjem u franjevece, kršteno ime zamijenio redovničkim imenom Ante. Službeno mu je ime dakle bilo Franjo Ante Evetović, a Miroljub Ante Evetović mu je književno ime.

Već kao mlad bio je oduševljen radom svoga bliskog rođaka po majci **Ivana Antunovića**, prvog preporoditelja bačkih Hrvata. Upravo je Antunović najzaslužniji za kasniju ljubav Evetovića prema hrvatskoj knjizi i zavičaju. Uzeo ga je pod svoje skrbništvo kako bi se mogao školovati u Kalači u isusovačkoj gimnaziji, gdje je Franjo bio među najboljim učenicima.

Poput mnogih mladih muškaraca iz siromašnih bunjevačkih obitelji onoga vremena, mladi je Evetović na molbu Antunovića otišao u franjevece. Prvu je godinu proveo u Beču (1881./82.) gdje je naučio njemački jezik, a druženjem s kolegama Hrvatima učvrstio je svoj hrvatski identitet. Filozofiju je studirao u Vukovaru i Fedvaru (Dunaföldvár), bogosloviju je završio u Baji gdje je 1886. i primio svećenički red.

Dok je još bio u sjemeništu, donosio je hrvatske tiskovine *Obzor*, *Vienac*, Kuhačeve popijevke i druge koje je dobivao od Ivana Antunovića. Kao mlad i obrazovan svećenik radio je kao lektor filozofije u Feldvaru, a u Baji je bio profesor crkvenog prava i povijesti. Kasnije je u tom gradu bio gvardijan franjevačkog samostana. Po prelasku u svjetovne svećenike od 1899. je kapelan u Pečuškoj biskupiji, u mjestu Eragu u Baranji. Nakon toga je kapelan u Valpovu, te župnik u Veliškovcima i Harkanovcima.

U književnosti se pojavio 1884. godine kao bogoslov i za gotovo četiri desetljeća ostavio je značajan trag. Bio je prvi književnik bačkih Hrvata koji je bio hr-

Miroljub (Ante Evetović)

vatski književnik i pisao hrvatskim književnim jezikom. Međutim, do kraja života je ostao vjeran i zavičajnom govoru, ikavici, kojom je i počeo pisati. Njegova lirika logično ima i preporodnu notu s obzirom na to da je prepoznao važnost materinskog jezika. Surađivao je s Maticom hrvatskom, te s časopisima *Neven* i *Vijenac*, a objavljivao je i u kalendaru *Subotička Danica* te *Subotičkim novinama* i drugim tiskovinama. Objavio je zbirke pjesama *Sretni i nujni časi*. Poslije smrti objavljene su mu knjige *Iz pjesama Ante Miroljuba Evetovića* (Osijek 1931.) i *Spomen izdanje Ante Evetovića Miroljuba* (Subotica 1931.). Svojim je djelima ušao u *Antologiju poezije bunjevačkih Hrvata* iz 1971. koju je sastavio **Geza Kikić**.

Godine 1936. mu je ispred katedrale sv. Terezije Avilske u Subotici otkriven spomenik-poprse, djelo **Ivana Meštrovića**. Bilo je to u okviru proslave obilježavanja 250. obljetnice od doseljenja veće skupine bunjevačkih Hrvata u Bačku. Spomenik su uklonile mađarske vlasti tijekom Drugog svjetskog rata, da bi 1988. bio vraćen na svoje mjesto.

Umro je 1921. godine u Valpovu gdje je i pokopan.

T. Perušić

KAKO SMO FINANCIJSKI PROGRAMIRANI?

Začuđujuće je kako nekada uporno ne učimo iz vlastitih pogrešaka. Jednom se naći u nekom problemu možemo još objasniti onim »svakome se dogodi«, ali ako se iznova zatičemo u istim ili sličnim problemima – vrijeme je da razmislimo. Ponavljanje pogreške je, čini se, skoro najvidljivije u sferi financija. I dok se zaklinjemo da ćemo se čvrsto držati zacrtanog budžeta nekako se uvijek dogodi da se nađemo u situacijama kad krene sve ono »mislimo da moramo«, »red je«, »što će reći«, »na sniženju je«, »i oni su nama kupili veliki poklon« itd. Pa potrošimo više od planiranog. Objašnjenje minusa je često mala plaća i inflacija, no zamislite na tren da je to tek posljedica a ne uzrok minusa. Zamislite da ste na računalu napisali tekst i isprintali ga.

Na isprintu uočite pogrešku, uzmete korektor, prepravite i pomislite kako je sad sve u redu. Nakon toga ponovno kliknete na PRINT i na isprintu se ponovno javi ona ista pogreška. Opet korektor, prepravka na papiru... i već – pogreška će se javljati dokle god ju ne ispravite tamo gdje je nastala. Pogreške koje činimo u svim sferama u životu pa tako i u financijama korijen imaju u krivom »programiranju«.

Financijsko »programiranje«

Financijsko »programiranje« ili *financial blueprint* su sva ona uvjerenja o novcu koja smo stekli i prema kojima živimo. Zaključke o sebi, svijetu, životu pa i o novcu donosimo dok smo još mali i ti zaključci često budu pogrešni. I financijsko »programiranje« se odvija pod utjecajem: onoga što su nam o novcu govorili; načina na koji su u obitelji baratali novcem te vlastitih ranih iskustava s novcem.

Novac ne raste na drveću. Ne možeš biti i pošten i bogat. Mi to sebi ne možemo priuštiti. Mora se naporno raditi da bi se zaradilo. Dok je ljudi, bit će i novca. Ne mogu svi biti bogati. Ova i niz drugih uvjerenja o novcu su toliko opće prisutna da ih često doživljavamo kao realnost i niti ne pomišljamo da to možda nije tako. Zaboravljamo da smo društveno uvjetovani i da druge kulture razmišljaju drukčije. Takvi i drugi stavovi koje imamo utjecat će na naše odluke, djelovanja, veće i manje životne odabire itd.

Monkey see, monkey do

Ovdje nam se valja prisjetiti one izreke koja kaže da roditelj najglasnije govori svojim djelima. Htjeli mi to ili ne, dok smo mali preuzet ćemo puno toga od svojih roditelja. Jesu li vam roditelji bili štedljivi? Svađali se oko novca? Impulzivno trošili? Nisu sebi ništa priuštili i sve su »žrtvovali« za djecu? Oni sretniji čiji su roditelji dobro baratali financijama naučit će dobre načine i velike su šanse da će kroz život proći bez većih financijskih poteškoća (pod uvjetom da im je i partner u tomu sličan). Ako ste živjeli u obitelji u kojoj je čas bilo čas nestajalo novca, u kojoj se, kad se ima, trošilo ili u kojoj se impulzivno kupovalo – i sami ćete stvarati takve ili slične situacije neovisno o količini novca koju zarađujete.

Tko se jednom opeče i na hladno puše

Događaji koje proživimo i način na koje ih sebi protumačimo mogu rezultirati formiranjem određenih uvjerenja koja mogu biti točna (npr. kada kao dijete shvatimo da ako okrenemo čašu sadržaj iz nje će se prosuti) ili netočna (npr. ako netko kihne i u tom trenu slučajno se ugasi svjetlo pogrešno je zaključiti da se svjetlo gasi kihanjem). Sve ono što smo proživjeli a vezano je za novac – drama oko džeparca, 30 eura koje smo izgubili na ekskurziji i niz drugih sličnih događaja može rezultirati određenim stavom prema novcu a koji nas i 20-30 godina nakon incidenta može ometati u postizanju željenog financijskog stanja.

Otkrijte svoj financijski program

Koliko trošimo lako možemo i sami utvrditi – troškove možemo zapisivati, čuvati račune i slično. No, da bismo dobili odgovor na to zašto trošimo na stvari koje nam nisu nužne, zašto ponovno posuđujemo novac iako nam ni prošlu pozajmicu nisu vratili ili ako želimo razumjeti neko svoje drugo financijsko ponašanje moramo se zagledati dublje u sebe. Naš odnos prema novcu može nam otkriti puno toga o našim stavovima prema svijetu, životu i samom sebi.

Marina Balažev

FOTO: www.hocuto.rs

JESENSKI TRENDovi

17

Vodeći trendovi ove godine i nisu neki noviteti kada je u pitanju jesenska kolekcija. Mnogo toga je preneseno iz ljetne kolekcije, samo je prilagođeno ovoj jeseni a dosta toga je i prošlogodišnji trend.

Kao prvo, ove godine su vodeći trendovi košulja, majica, haljina s rukvima ili PUF rukavi. Omiljeni su i djevojkama i ženama, bilo da su u pitanju kratki ili dugi rukavi. Sada dolazi hladnije vrijeme i PUF rukavi na džemperima i košuljicama daju jednu dozu prefinjenosti i ženstvenosti. PUF rukavi su se nosili i prije nekoliko desetljeća, te je ta ženstvenost iz tog doba prenesena u današnje.

Drugi na redu trend, neizostavni i ove jeseni su krzneni kaputići i prsluci. Posebno je atraktivno krzno u raznim bojama. Osim svoje modne funkcije, ovaj komad odjeće itekako ima korisnu osobinu a to je dodatni sloj koji nas grije i ne da nam smrznuti se. Sve u svemu, dobro izgledaju, odlično se osjećate u njemu i vjerojatno je baš ovo pravi razlog što je uvijek u modi.

Plišane naočale su još jedan trend. Možda kratkog vijeka, ali izuzetno efektan. Meki okvir za naočale je nemoguće ne vidjeti jer odlično izgleda a daje efekt topline u hladnim jesenskim danima.

U modi su i dvije boje – metalik srebrna i zlatna. Moćno izgledaju i privlače pažnju. Mladi ih obožavaju, s pravom. Jakne, tenisice, torbe, pa i dukserice i trenerice se mogu naći u ovoj boji. Veoma se lijepo kombiniraju sa svim bojama, što je najbolje od svega.

Ovo su samo neki od jesenskih trendova za ovu godinu, naravno ne možemo ih sve ispratiti. I ne trebamo. Najbolje je obratiti pažnju na ono u čemu se dobro osjećamo, a najvažnije od svega je da imamo svoj osobni stil pa tek onda da ubacujemo po koji trend u kombinaciju. Bez osobnog pečata postajemo slični jedni drugima i gubimo na autentičnosti. Igrajte se i uživajte u modi...

Milijana Nimčević

NATJEČAJ NA TEMU SLUČAJEVI

Pozivamo sve mlade koji se bave stvaralaštvom da osmisle jedan ili više prizora na temu *Slučajevi* i svojeradove pošalju na *Natječaj za najbolji rad u oblasti umjetničkog stvaralaštva 2017. godine*. Kao inspiracija za temu natječaja odabrana je zbirka priča ruskog pisca **Danila Harmsa** *Slučajevi*, ali **ne predstavlja uvjet i osnovu za odabir prizora** koji mogu biti predstavljeni u formi: likovnog rada, skulpture, fotografije, filma, muzike, književnog ili kazališnogi zraza i sl. Svaki autor slobodan je odabrati prizore iz svakodnevice, od ustaljenih do neočekivanih, od banalnih i rutinskih do grotesknih i apsurdnih, umjetničkih, apstraktnih, odnosno predstavu nekog svog slučaja. Situacije koje prikazuju rutinske radnje, neobične ili obične situacije, ličnosti, nemoguće ili izmaštane priče...

Tajanstveni nestanci, nesretni slučajevi, nevjerovatni i nepovezani događaji, ubojstva, tuče, ispadanje ljudi kroz prozor – sve su to groteskne i crnohumorne slike svijeta u neobičnim antipričama slavnog ruskog parodičara Danila Ivanoviča Harmsa. I sam pisac, veseljak i ekscentrik, Harms se oblačio kao Sherlock Holmes, u restoranima tražio nešto plavo za jelo, izvodio mađioničarske trikove, predstavljao se kao svoj nepostojeći stariji brat i sablažnjavao suvremenike nesvakidašnjim ponašanjem i izjavama. **Danil Ivanovič Juvačev** (1905. – 1942.), poznatiji pod pseudonimom Harms, jedan je od najistaknutijih predstavnika ruske književne avangarde između dva svjetska rata. Zbirkom priča *Slučajevi* stekao je svjetsku slavu i kulturni status, napose među mladima.

Na natječaju mogu sudjelovati **autori iz Subotice** ili oni koji trenutno prebivaju na teritoriju Subotice. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju autori ili grupe autora **od 15 do 35 godina starosti. Natječaj je otvoren do 10. studenoga 2017. godine.** Uz radove je potrebno priložiti podatke: **Ime, prezime, godište, broj telefona, e-mail adresu i naziv rada.** Radovi se mogu predati poštom ili osobno na adresu: Fondacija *Danilo Kiš*, Park Ferenc Rajhla 12a, Subotica – Omladinski klub *Skladište*.

Radovi kojima se natječe **ne smiju biti ranije objavljeni, izlagani, prikazivani ili izvođeni.** Nakon završetka natječaja odabrani radovi će biti prikazani na zajedničkoj multimedijalnoj izložbi. Nakon izložbe radovi se mogu pokloniti Fondaciji ili **preuzeti** u prostorijama Fondacije **najkasnije do 31.**

siječnja 2018. godine, nakon čega Fondacija nije u obvezi radove vratiti autorima.

Pristigle radove na natječaj će pregledati i odabrati tri najuspješnija člana žirija: **László Antal**, likovni umjetnik i muzičar, **Petar Mitrić**, filmski selektor i muzičar, **Ivana Marić**, likovna umjetnica, **Ivana Matić**, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i **Borislav Stanić**, pjesnik i profesor srpskog jezika i književnosti.

Rezultati natječaja bit će objavljeni najkasnije **do 17. studenoga 2017. godine.**

Prva nagrada: laptop

Druga nagrada: bicikl

Treća nagrada: toster

Odabirom teme i obujmom natječaja koji obuhvaća sve vidove umjetničkog stvaralaštva Fondacija *Danilo Kiš* želi usmjeriti pažnju na aktualnu umjetničku scenu Subotice, koju čine umjetnici različitih izražajnih kapaciteta i stilova.

Više informacija na telefon 024/523-566, office@danilokis.rs ili osobno u prostorijama Fondacije (Park Ferenc Rajhla 12a, Subotica).

18

IZGUBLJENI U BIROKRACIJI

Zagrljena braća uđu u svoju rodnu ulicu, suze su im se smrzle na obrazima.

– Vidjet ćeš uskoro moje vrapčice, dragi Davore – reče to Boško, prvi put u mnogo godina zaista sretan i miran.

– Vrapčići? – zapita ga Davor zbunjeno – pa nije valjda, brate dragi, da si počeo ptice skupljati i hraniti, nisi li toliko postao usamljen?

– Ne, ne, ne – reče Boško uz gromki smijeh – to su tri mala anđela koje sam udomio. Moram ti, pak, priznati da jesam bio vrlo usamljen otkad me je žena ostavila.

Knedla zapnu Davoru u grlu, ali ipak izjavi:

– Žao mi je, Boško, što si bio sam toliko godina. Žao mi je što sam otišao, uvijek sam znao da ću se vratiti u svoj kraj, samo nisam znao kada, nekako je put uvijek bio dalek.

Odgovor bijaše kratak i umirujući:

– Sve je u redu, Davore. Nikada ti nisam zamjerao što si otišao, mislio sam da si mrtav. Bog je odlučio dati mi miran i sretan život, čini mi se, sada kada ga još vrlo malo imam.

– Nemoj tako, Boško – reče Davor zabrinuto – sada smo skupa, nitko nam ništa više ne može, nitko nas više ne može rastaviti.

– Tako je! – potvrdi Boško.

Prilazeći Boškovoju kući braća primjete kako su vrata širom otvorena. Boško zabrinuto otrči pogledati je li sve u redu. Međutim, nakon što je otvorio vrata, vidio je da u kući više nema nikoga. Užasnuto potrči potražiti susjedu teta Zlatu.

Teški udarci padnu na drvena, istrošena vrata uz glasne Boškove povike u paničnome bijesu. Ima li koga? Halo?! Teta Zlato, gdje ste?! Odjednom se drvena vrata lagano otvore i uplakana teta Zlata izađe.

– Joj, Boško moj dragi, oprosti mi – reče teta Zlata.

– Što da Vam oprostim?! – uzviknu Boško.

– Smiri se, brate, pusti ženu da dođe do daha – reče Davor.

– Da, u pravu si – reče Boško. – Oprostite, teta Zlato, smirite se.

– Boško moj, odnijeli su ih komunalci. Kažu da nisi platio račun za struju i kad su vidjeli kuću, shvatili su da nemaš dovoljno prihoda za izdržavati djevojčice.

– Molim?! – panično povika Boško. – Pa gdje su ih odveli, pobogu?

– Ajde, otići ćemo u grad i vidjeti što možemo učiniti – reče mirno Davor. – Okreni se, pogledaj me, sve će biti u redu – nastavi on smirivati Boška.

– Dobro, brate – reče Boško.

– Teta Zlato, znate li možda gdje možemo posuditi auto ili motor? – pita Davor smirenim glasom.

– Evo, pozvat ću ja nekog iz sela, pa će vam dati auto sigurno, ništa ne brinite – reče teta Zlata. Ne brini se više, Boškić moj, tu sam sada ja sa svojom njemačkom mirovinom. Nitko ti neće oduzeti tu djecu, pružit ćemo im krov nad glavom. Obećavam ti – završi Davor.

Panična teta Zlata tada pozove prijatelja Šimu koji dotjera svoj auto.

– Izvolite, gospodo, imate čak i pun spremnik – reče Šime.

– Hvala ti, Šime – uzvratí Boško uz zagrljaj.

Dva brata sjedoše užurbano u auto i krenuše cestom za Suboticu u potrazi za vrapčićima izgubljenim u birokraciji.

PUBLIKA se stječe na KONCERTIMA!

Grupa M.O.R.T nam dolazi si Sinja. Do sada su objavili tri albuma, a posljednji od njih, naslovljen *Tu na kocka*, imao je nominaciju za *Porina* u kategoriji albuma rock glazbe. Kako i jedna njihova pjesma kaže *Meni se skače*, na svojim nastupima obećavaju odličan provod.

KUŽIŠ?! Što znači M.O.R.T i kako je nastao bend?

Jonh: Ime za bend smo uzeli iz naslova romana **Terrya Pratchetta** kojim smo se oduševili u srednjoj školi u danima formiranja benda. Zvrk i ja smo pohađali isti razred gimnazije i preko dosadnih sati matematike odlučili da bi bila totalna fora osnovati rock bend jer ionako nismo imali pametnijeg posla. Ideja se svidjela i Kikosu kojeg smo poznavali iz kavana u koju smo bježali iz škole. I eto, devet godina poslije se pridružio i Mile pa smo i snimili nešto.

Zvrk: Bend je nastao prije par epoha u trenutku kada su ljudi potonuli u divljaštvo i okrutnost ubijanja planeta, skup bića među kojima su bili druid, šaman, patuljak i propali vilenjak. Oni su vidjeli da to ne vodi nikuda i da ostaju bez posla, pa su rekli: Hajmo svak' na svoju stranu, nađemo se 2012. pa ćemo svirat.

KUŽIŠ?!: Koji su bendovi imali utjecaja na vaše formiranje kao glazbenika?

Kikos: U početku sigurno Nirvana, a onda kasnije mnogo njih. Budući da sam basist, recimo *Led Zepelin*, *Rage Against The Machine*, **Bob Marley**, *Black Sabbath*...

Jonh: *Doorsi*, *Majke*, *Jinxi*, **Toma Bebić**, *Repetitor*...

KUŽIŠ?!: Izdali ste tri albuma do sada, gdje je posljednji *Tu na kocka* izašao prošle godine. Kakvi su dojmovi poslije godinu dana?

Kikos: Album mi se sve više sviđa kako vrijeme prolazi. Publika odlično prima pjesme. Samo su ga mediji malo (namjerno) zapostavili jer je puno dalje od mainstreama, za razliku od *Odjela za ešće*. Ali u ovom vremenu u kojem na radiju i televiziji možemo čuti većinom plitku glazbu kratkog vijeka, to nam samo pokazuje da smo na dobrom putu.

Jonh: Word!

KUŽIŠ?!: Tko je autor pjesama i glazbe, kako nastaju vaše numere?

Kikos: Autori smo svi, kad netko ostane bez inspiracije, ostali nadopune. Inspiraciju crpimo posvuda, najviše u teškim životnim događajima i lošim socijalnim događajima, pa je tako većina tekstova malo teža, tamnija. A onda to pokušavamo ispraviti glazbom.

Jonh: I kod glazbe i kod teksta je bitno da je emocija iskrena i da možemo stati iza onog što govorimo. Onda se pjesme nekako same isformiraju i oblikuju nas koliko i mi njih.

KUŽIŠ?!: Kada mo emo očekivati novi album. Hoće li pjesme biti i na engleskom?

Kikos: Mi radimo na novim pjesmama, većina njih je na engleskom. Sada se rade posljednje korekcije aranžmana i uvježbavanja. Na proljeće bi to trebali snimiti i imati gotov album. Kad će to biti objavljeno, to stvarno ne znamo, ne zavisi samo od nas.

Zvrk: Možete ga očekivati čim skupimo dovoljno novca za snimiti taj album, čak smo planirali nekakvu kickstarter šemu da skupimo lovu i onda se odužimo ljudima koji su donirali tako da im obavimo par kućanskih poslova, donesemo hranu iz pučke kuhinje ako nam je usput ili da ih potpišemo na omotu albuma ili što god zažele da im napravimo, a da to nije holivudska produkcija!

KUŽIŠ?!: Kada se mladi bend »probija« na glazbenom tr ištu, što je po vama najva nije?

Kikos: Menadžer, izdavač, novinar i svi ostali će vam pomoći... ali samo ako se i sami trudite i provjeravate jesu li vam odradili obećano. Puno važnije od medijske promocije je promocija na koncertu. Tu se stiče vjerna publika. Tu ne smijete nikako zakazati. Ni kao glazbenici, ni kao ljudi.

21

M.O.R.T

Jonh: Jako važno je i građenje prijateljstva i poštovanja unutar benda. Nužno je razgovarati i rješavati međusobne probleme čim se pojave a ne ih gurati pod tapet. Ako se tako radi, onda se zadržava dobra vibra i na probama i na koncertima i u poslu i u igri.

KUŽIŠ?! Bili ste nominirani za *Porina*; koliko je, po vama, bitno priznanje u glazbenom svijetu?

Kikos: U rokenrolu su priznanja nebitna. Važna je publika. Većina naše publike nema televiziju i ne prati žutu štampu i portale koji se bave onime tko je što večerao ili obukao.

KUŽIŠ?! Živimo u svijetu internet ere; koliko ste anga irani na društvenim mre ama?

Kikos: Mi smo ta neka prijelazna generacija. Znamo za sve, ali se koristimo minimalno, samo za ono šta nam treba. Facebook nam je stalno ažuran i naša web stranica, za ostalo nemamo baš vremena. Evo tek smo nedavno otvorili Instagram, pa se navikavamo. Morat ćemo naći nekog dvanaestogodišnjaka da nam to održava.

KUŽIŠ?! Koji moment u karijeri ćete pamtit do kraja ivota?

Kikos: Demofest. I to više puta. Onaj kad smo pobijedili i svirali pobjedničku pjesmu pred 10.000 ljudi, onaj kad smo se vratili izvesti novi album u odličnom terminu i ovaj sad posljednji, gdje smo svirali kratko, ali je opet bilo više od 10.000 ljudi, ali ih je pola znalo naše tekstove. Uz to, svaki koncert i u najmanjem klubu ako su nas ljudi dobro prihvatili i uživali s nama. Više pamtim atmosferu koja je bila na koncertu nego lica ili izgled kluba.

KUŽIŠ?! Uskoro vas gledamo u Srbiji – u Novom Sadu i Beogradu (26. i 27. listopada), što publika mo e očekivati?

Kikos: Prošli put kad smo svirali smo doslovno prva dva reda publike izuli iz cipela, točnije svi su se izuli nakon šta je John to napravio. I onda smo svi skupa pjevali do kraja. Ne bismo se bunili da bude opet tako. Da postanemo jedno s publikom.

Jonh: Donosimo dobro raspoloženje, žestok rokenrol, volju za upoznavanjem novih ljudi i krajeva. Željni smo druženja i smijanja.

Anita Klinac

Drum 'n' Zez u Gerili

Novosadski bend *Drum 'n' Zez* održat će koncert večeras (petak, 27. listopada) u novosadskom klubu *Gerila*. »Ekipa koja ove godine slavi 20 godina postojanja, djeluje kao da je gladna svirki i žedna zezanja kao nikada do sada. Koncertno su preaktivni, a opet svaka njihova svirka je cirkus za sebe. Jedva stanu na binu a i pored toga uspiju da se razđuskaju i razmrdaju prisutne. Neslužbeno saznajemo da će promovirati sve svoje hitove!«, navodi se u najavi ovoga događaja. Koncert počinje u 22 sata.

Went i Vikowski u CK13

U subotu, 4. studenoga, u novosadskom klubu CK13 nastupit će *Went i Vikowski*. *Went* su indie folk band a poslije tri EP-a, objavili su i svoj prvi album pod nazivom *The Great Escape*, koji će publika imati priliku čuti u dinamičnoj svirci. Uz *Went* će ovoga puta nastupiti i talijanski minimalistički, indie, synth-pop jednočlani bend *Vikowski*.

Hollywin u Subotici

Večer uoči obilježavanja blagdana Svih svetih, u utorak, 31. listopada, u Subotici će biti održan peti *Hollywin* u organizaciji župe Marija Majka Crkve. *Hollywin* će biti održan u Velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*, s početkom u 20 sati. Na temu pobjede svetosti govorit će vlč. **Dragan Muharem** a bit će prikazana i predstava o životu svetog Filipa Nerija. Program je primjeren svim uzrastima i ulaz je besplatan.

Chk Chk Chk u Beogradu

Američki disco-punk genijalci !!! (čita se: Chk Chk Chk) svoj premijerni koncert u Beogradu održat će u Domu omladine u utorak, 14. studenoga, od 21 sat. »!!! stalno istražuju elektro-dance žanrove i proširuju ih kroz brojne suradnje, gostovanja, nove instrumente, sempleve sa svih strana svijeta i koncertima i reakcijama publike, posebno na mjestima gdje nikada nisu bili«, navodi se u najavi koncerta.

Serbia Fashion Week u Novom Sadu

Srpski tjedan mode dio je globalnog fenomena, kojeg uživo ili putem društvenih mreža prate modni entuzijasti širom svijeta. Kao i tjedni mode koji se održavaju u europskim preijstolnicama, SFW održava se dva puta godišnje. *Srpski tjedan mode* i ove godine bit će održan u zgradi Novosadskog sajma od 20. do 26. studenoga; kada će biti predstavljene kolekcije za proljeće/ljeto 2018.

Na SFW predstaviti će se domaći te inozemni dizajneri, a najavljeni su i modni tečaj i seminari koji će se održati nekoliko sati prije revija.

PREPORUKA

PARA LELE - PARA LELE

GLAZBA

Na početku potrebno je odmah razjasniti – *Para Lele* bi bilo bolje opisati kao glazbeni projekt negoli kao bend, a ovaj projekt ili bend čine **Dino Santaleza** (Pridjevi) i **Luka Šipetić** (NLV) već dokazani autori i glazbenici. Osim toga što su *Para Lele*, teško je i opisati što to oni točno i sviraju. Njihov zvuk se najčešće opisuje kao spoj psihodelične glazbe i bossa nove, međutim tu postoje još dosta drugih utjecaja poput afričke, latino ili čak jazz glazbe. Tekstovi su uglavnom gurnuti u drugi plan, a pjevanje je više u službi stvaranja egzotične atmosfere, pošto je najčešće teško razumljivo tako da bi se neopreznom uhu moglo učiniti kako je riječ o nekom drugom jeziku. *Para Lele* podsjećaju malo na švedski bend *Goat*, samo u lagodnijoj i više pop varijanti. Naravno, ovaj album vjerojatno neće otići u povijest glazbe kao vrhunsko djelo, ali ovaj zvuk je veoma zanimljiv iskorak od onoga na što smo od regionalne scene navikli. Stoga, psihodelični i egzotični zvuk kakav nude *Para Lele* je više nego dobro došao!

I. Benčik

BLADE RUNNER 2049

FILM

U pitanju je nastavak kultnog neo-noir SF filma iz 1982. godine. Trideset godina nakon događaja iz prvog filma, novi istrebljivač, losanđeleski policajac K (**Ryan Gosling**) pronalazi dugo skrivenu tajnu koja ima potencijala ono malo ljudskog društva što je preostalo baciti u potpuni kaos. Njegovo otkriće odvest će ga u potragu za Rickom Deckardom (**Harrison Ford**), bivšim istrebljivačem koji je nestao prije trideset godina...

Redatelj originala **Ridley Scott** nije se ponovno našao u toj ulozi, ali se zato potpisuje kao producent. Redatelj je **Denis Villeneuve** (koji je ranije snimio *Prisoners*, *Sicario*, *Arrival*) koji vraća Replikante natrag na velike ekrane. Osim spomenutih asova, u filmu glume i **Jared Leto**, **Robin Wright**, **Dave Bautista**, **Mackenzie Davis** i **Edward James Olmos**.

K. U.

Četiri europska grada : Kulturološki obzori

KNJIGA

Akademik **Viktor Žmegač** (1929.) profesor je emeritus Sveučilišta u Zagrebu, germanist europskoga glasa, kroatist, muzikolog i književnik. U ovoj knjizi bavi se Parizom, Bečom, Berlinom i Pragom. Kao što u svojoj bilješci o knjizi primjećuje **Krešimir Nemec**, knjiga je kruna Žmegačeva znanstvenog djelovanja, točka u kojoj se sastaju sva područja njegovih raznolikih zanimanja i kulturalnih sklonosti. A evo i što Žmegač piše o svom izboru gradova: »On je subjektivan i objektivan u isti mah. Osoban utoliko što obuhvaća metropole koje su mi pružile nezaboravne doživljaje. Intenzitet iskustva ne može se mjeriti ni danima ni godinama. Objektivnost u izboru još je lakše objasniti. To su gradovi koji su, svaki na svoj način, reprezentativni za europsku prošlost, a nadajmo se i za njezinu budućnost. Prema tom mjerilu mogli bi se u knjizi naći dakako i gradovi poput Rima, Londona ili Sankt Peterburga, no takvo proširenje kosilo bi se s načelom subjektivnosti. Namjera je djela da upozori, u okviru osobnih ograničenja autora, na poveznice i mnoge činjenice koje nisu opća mjesta publicistike. Kao turistički vodič ono je uglavnom neprikladno.«

K. U.

